

تدوین منشور اخلاقی مربیان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی

اسفندیار خسروی‌زاده^{۱*}، حسن خلجی^۲ و زینب مندعلی‌زاده^۳

۱. دانشیار دانشگاه اراک

۲. دانشیار دانشگاه اراک

۳. استادیار دانشگاه اراک

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۳/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۸/۲

چکیده

هدف: هدف از انجام این پژوهش، تدوین منشور اخلاقی مربیان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی بود. **روش‌شناسی:** روش پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی و از نظر هدف کاربردی بود. جامعه آماری پژوهش شامل مربیان فعال هیئت‌های ورزشی در کل استان مرکزی (۲۱۸۸ نفر) بودند که ۳۲۷ نفر از آنها به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی سهمیه‌ای به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط ۱۰ نفر از اساتید دانشگاه و پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ ارزیابی شد. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های تی و تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی تحلیل شدند. **یافته‌ها:** طبق نتایج پژوهش، ۳۴ شاخص بر روی ۸ عامل توکل به خدا، ورزش جوانمردانه، میهن‌دوستی، صداقت، قانون‌پذیری و سلامت کار، انسجام و همدلی، امانت‌داری و شجاعت و شفافیت مالی و روابط سالم به‌عنوان عامل‌های منشور اخلاقی مربیان شناسایی و تأیید شدند. **نتیجه‌گیری:** الگوی شناسایی‌شده برای تدوین منشور اخلاقی مربیان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی از برآش مناسب برخوردار بود. از این‌رو، پیشنهاد می‌شود منشور اخلاقی تدوین‌شده توسط هیئت‌های مذکور برای ارتقای اخلاق در حرفه مربیگری مورد استفاده قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: اخلاق، اخلاق ورزشی، منشور اخلاقی، مربیان ورزش.

مقدمه

اخلاق^۱ در لغت به معنای خوی، سرشت، طبیعت و سنجیه و در اصطلاح دانشمندان به معنای صفات پایدار نفسانی، صفات فعل و اخلاق نیک و فضایل اخلاقی است (صادقی و فتحعلی، ۱۳۹۲). فلاسفه، علم اخلاق را به دو قسمت اخلاق نظری که وظیفه آن مطالعه صفات و اعمال اخلاقی و پاسخ به سؤالات و استدلال در مورد خوبی یا بدی اعمال است و اخلاق عملی که تلاشی عملی است برای رسیدن به وضعیت اخلاقی مطلوب و دستیابی به فضایل اخلاقی، تقسیم کرده‌اند (نعمتی و محسنی، ۱۳۸۹). در اخلاق اسلامی، چگونگی آراستن به فضایل و پیراستن از رذایل اخلاقی در حوزه‌های اخلاق الهی، اخلاق فردی، اخلاق اجتماعی و محیط زیستی مطرح است (صادقی و فتحعلی، ۱۳۹۲). اخلاقیات در سازمان به‌عنوان سیستمی از ارزش‌ها و بایدها و نبایدها تعریف می‌شود که بر اساس آن نیک و بدهای سازمان مشخص و عمل خوب از بد متمایز می‌شود (الوانی، ۱۳۸۱). لیکن، با پیچیده‌تر شدن روزافزون سازمان‌ها و افزایش میزان کارهای غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرمسئولانه در محیط‌های کاری، توجه مدیران و صاحب‌نظران را به بحث اخلاق کار و مدیریت اخلاق معطوف ساخته است؛ به‌ویژه اینکه سازمان‌ها به لحاظ تخصصی و زمینه فعالیت، درگیر مسائل و مشکلات اخلاقی متعدد و متنوعی هستند (الوانی و رحمتی، ۱۳۸۶). از موضوع‌های مهم در عصر حاضر، اخلاق است که رابطه‌ای بسیار نزدیک با ورزش دارد.

ورزش در یک جامعه می‌تواند مسائل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و غیره را تحت‌الشعاع خود قرار دهد. در میان تمام مسائل فوق، آنچه از همه بیشتر مورد بی‌مهری قرار گرفته، بحث فرهنگی و اخلاقی ورزش است. در این خصوص، ورزش با چالشی جدی به نام از دست دادن روح ورزش و اخلاق ورزشی در جامعه ورزش مواجه است که ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی را هدف قرار داده است (ندایی و علوی، ۱۳۸۷). اخلاق ورزشی^۲ مفهومی است که به ارزش‌های اخلاقی - اجتماعی موجود در ورزش نسبت داده می‌شود و همچنین توصیفی از رفتار بر وفق هنجارها، مقررات و انتظارات (از سوی فرد و جامعه) در زمینه ورزش است (تاج‌بخش، ۱۳۹۵: ۳۷). اخلاق ورزشی شامل مواردی از قبیل ویژگی‌های نیک مردانگی، رقابت منصفانه و جوانمردانه به مشارکت در ورزش بر مبنای، مفهوم رعایت عدالت و بازی اعتقادات دینی و قانونی است (صبوری، ۱۳۸۳). هدف نهایی اخلاق ورزشی این است که هنجارها و ارزش‌های والای انسانی در محیط‌های ورزشی، محسوس‌تر و عملیاتی‌تر شود (تاج‌بخش، ۱۳۹۵). در ورزش، منابع انسانی نقش تعیین‌کننده‌ای دارند و در تمامی برنامه‌های توسعه‌بخشی و ملی از اولویت ویژه‌ای برخوردار هستند مانند مدیران، مربیان، داوران، پزشکان، روان‌شناسان ورزشی (سازمان تربیت‌بدنی، ۱۳۸۴)، کارشناسان، ورزشکاران، والدین، هواداران و والدین ورزشکاران. در این بین، مربیان ورزش نقش محوری در رشد و تکامل ورزشکاران و نیز در توسعه اخلاق ورزشی بر عهده دارند. این کار مستلزم پایبندی و رعایت اصول و ارزش‌های اخلاقی توسط خود آنها و انتقال این مفاهیم به سایرین به‌ویژه ورزشکاران است.

در این خصوص، مربیان برای ورزشکاران به‌مثابه یک مدیر، رهبر، معلم و اسوه اخلاقی محسوب می‌شوند که نوع جهان‌بینی و سبک اخلاقی و رفتاری آنها نه فقط الگوی ورزشکاران بلکه بسیاری از هواداران نیز است؛ بنابراین، با توجه به این وظیفه دشوار مربیان در هدایت ورزشکاران، داشتن اخلاق حرفه‌ای به‌مثابه سنگ‌بنای مدیریت برای مربیان ورزشی از اهمیت زیادی برخوردار است (عیدی و همکاران، ۱۳۹۵). دنیای ورزش و شرکت‌کنندگان در آن باید به دنبال مربیانی باشند که به تعهداتی اخلاقی همچون حفظ راستی و درستی، رفتار درست و صادقانه با ورزشکاران، حمایت از اهداف و سیاست‌های سازمان، حمایت از استانداردهای حرفه‌ای و رعایت ارزش‌های جامعه ملزم باشند. مربی‌ای که در فعالیت‌های حرفه‌ای خود فلسفه مناسبی را دنبال می‌کند و به رعایت اخلاق و فضایل معنوی در چارچوب اصول مذهبی، فلسفی، روان‌شناسی و ارزشیابی متعهد است، می‌تواند

1. Ethics

2. Sport ethics

راهنمای موفق و مناسبی برای ورزشکاران باشد (علوی و ندایی، ۱۳۸۷). با وجود این، شاید در رفتار اخلاقی مربیان نیز تردید شود. در برخی موارد آنها برای بهره‌مندی از گروه‌های موفق و بردن و پاداش گرفتن، از نقض قانون در استخدام ورزشکاران و روش‌های خشونت‌برانگیز، استفاده کرده‌اند (دیسنسی و روزنبرگ^۱، ۱۳۸۴). بر این اساس، مربیان همواره با این پرسش مواجه‌اند که در دنیای ورزش، ملاک‌های اخلاقی چگونه تعیین و مرزبندی‌های اخلاقی چگونه مشخص می‌شوند، به طوری که هم نیازهای ورزشکار و مربی و همچنین باشگاه یا سازمان مربوط را تأمین کند؟ (علوی و ندایی، ۱۳۸۷).

در بین ابزارهای متعدد مدیریت اخلاق، برخی از ابزارها مانند تدابیر ساختاری، خط‌مشی‌ها و رویه‌ها، آموزش‌ها و منشور اخلاقی کاربردی بیشتری دارند (سلطانی، ۱۳۸۲). منشورها یا مرام‌نامه‌ها/نظام‌نامه‌های اخلاقی، ارزش‌های شغلی هر حرفه را نشان می‌دهند (موریس و مک‌دونالد^۲، ۲۰۰۸) و مجموعه‌ای از عناصر و اجزای به‌هم‌پیوسته و نظام‌مند در حوزه اخلاق حرفه‌ای هستند که با هدف اصلاح وضعیت موجود در عرصه ورزش و بهبود فرایند اخلاق حرفه‌ای اعضای جامعه ورزشی و برای رعایت بایدها و نبایدهای اخلاقی در حرفه‌های گوناگون (از جمله ورزش) و تحقق اهداف اخلاقی تدوین می‌شوند (تاج‌بخش، ۱۳۹۵). با مرام‌نامه یا منشور اخلاقی^۳، سازمان می‌تواند از طریق آنها، آرمان‌ها و اهداف اخلاقی خود را محقق سازد. امروزه، استفاده از منشور اخلاقی کاربرد وسیعی یافته است (الوانی و رحمتی، ۱۳۸۶).

در این خصوص، پژوهش‌هایی گزارش شده است. در سوگندنامه انجمن مربیان ورزش کانادا، رفتار درست و صادقانه، پذیرش و رعایت قوانین و مقررات ورزشی، رعایت اصول بازی جوانمردانه عنوان شده است (کاشف و شیدایی، ۱۳۹۳). در نظام‌نامه اخلاقی مربیان تربیت‌بدنی دانشگاه‌های ترکیه، صداقت، رازداری و حفظ اطلاعات شخصی ورزشکاران مطرح شده است (باران چشمه، ۱۳۹۴). کدهای اخلاقی مربیان بسکتبال کانادا شامل انسجام و برابری، گزارش هرگونه مسائل بزهکارانه و مجرمانه، عدم استفاده از مواد نیروزای غیرمجاز، مواد مخدر و الکل تحت هر شرایطی، احترام به تمام تیم‌ها و ورزشکاران رقیب، عدم سوءاستفاده جنسی، رعایت حقوق تمامی شرکت‌کنندگان، ظاهر و پوشش مناسب، خوش‌زبانی و برخورد مناسب بوده است (بسکتبال کانادا، ۲۰۱۳). در گزارش روز^۴ (۲۰۱۵) کدهای عملکرد و موفقیت، قوانین و مقررات، فرصت‌های برابر، احترام، سلامتی، لذت از تلاش، بازی منصفانه، احترام به دیگران، تلاش برای برتری و تعادل بین بدن، علاقه و ذهن در ورزش پرتغال مطرح شده‌اند. کدهای اخلاقی انجمن مربیگری کانادا عبارت از ایمنی فعالیت‌های جسمانی و سلامتی ورزشکاران، مسئولیت مربیگری، انسجام در ارتباطات با دیگران، احترام به ورزشکاران و ورزش شرافتمندانه بوده‌اند (انجمن مربیگری کانادا، ۲۰۱۶). کدهای اخلاقی ورزش ایالات متحده آمریکا (۲۰۱۶) شامل شایستگی، انسجام، مسئولیت حرفه‌ای، احترام و توجه به رفاه شرکت‌کنندگان و مربیگری متعهدانه بوده‌اند. در پژوهش شاهی آوینی و همکاران (۱۳۹۳) در مورد نظام‌نامه اخلاقی مربیان اروپویک شهر تهران عامل‌هایی مانند احترام، مهارت حرفه‌ای، صداقت، مسئولیت‌پذیری، آگاهی و عدالت مورد تأیید قرار گرفتند. در پژوهش مرصعی (۱۳۹۳) در مورد نظام‌نامه اخلاقی مربیان شنای کشور، عواملی از قبیل مسئولیت‌پذیری، صداقت، عدالت، نگرش حرفه‌ای و احترام تأیید شدند. در پژوهش نشاطی (۱۳۹۳) در مورد نظام‌نامه اخلاقی شناگران استان یزد و پژوهش مرامی (۱۳۹۳) در خصوص نظام‌نامه اخلاقی ورزشکاران تیم ملی هندبال عامل‌های قانون‌مداری، احترام، دوپینگ، شجاعت، نفرت از ترس، واقع‌نگری، صداقت، عدالت، برادری، برابری، مسئولیت‌پذیری، دلسوزی، امانت‌داری، رازداری، کرامت انسانی، جوانمردی، پاک‌دامنی، صبر و شکیبایی، اصل بی‌طرفی، سخاوت، قناعت، توکل، عشق به میهن و منافع گروهی تأیید شدند. در پژوهش رهگذری (۱۳۹۴) در مورد نظام‌نامه اخلاقی مربیان پینگ‌پونگ استان خراسان جنوبی عامل‌های انگیزش پیشرفت، عزت نفس، اصل بی‌طرفی، منافع گروهی و

1. Disensi and Rosenberg
2. Moriss and McDonald
3. Ethcal code
4. Rosa

همبستگی، مسئولیت‌پذیری، کرامت انسانی، صبر و شکیبایی و صداقت، احترام و انعطاف‌پذیری تأیید شدند. در پژوهش پورسلطانی و همکاران (۱۳۹۴) در مورد نظام‌نامه اخلاقی اعضای هیئت‌علمی علوم ورزشی کشور، عامل‌های فعالیت‌های گروهی، صداقت گفتاری و رفتاری، وظیفه‌شناسی، رفتار حرفه‌ای، علمی-پژوهشی و مسئولیت مالی تأیید شدند. در پژوهش باران چشمه (۱۳۹۴) در خصوص نظام‌نامه اخلاقی تیم‌های ورزشی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران ۹ عامل قانون‌مداری و احترام، شجاعت و دوری از ترس، صداقت، مسئولیت‌پذیری، کرامت انسانی، جوانمردی، توکل، منافع گروهی و همبستگی و اعتمادبه‌نفس به تأیید رسیدند. در پژوهش عیدی و همکاران (۱۳۹۵) شش عامل فلسفه مربیگری، علاقه‌مندی به کار، استفاده از خرد جمعی، قانون-مداری، احترام به ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و روابط انسانی مورد تأیید قرار گرفت. در پژوهش زارعیان و همکاران (۱۳۹۶) در خصوص طراحی منشور اخلاقی مدیران تربیت‌بدنی نیروهای مسلح، عامل‌های رفتار مبتنی بر قانون محوری، کار گروهی، صداقت گفتاری و عدالت رفتاری، مسئولیت مالی، رفتار حرفه‌ای و وظیفه‌شناسی تأیید شدند.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود در پژوهش‌های فوق به مواردی همچون فرمان‌ها و توصیه‌های اخلاقی، سوگندنامه، نظام‌نامه یا مرام‌نامه‌های اخلاقی، کدهای اخلاقی و اصول اخلاقی در ورزش پرداخته شده است و در آنها موضوعات اخلاقی برخی صنف‌های ورزشی از جمله صنف کلی مربیان، برخی رشته‌های ورزشی، خبرنگاران ورزشی و نیروهای مسلح گزارش شده است. لیکن، در مورد مربیان شاغل در هیئت‌های ورزشی، پژوهشی گزارش نشده است. از طرف دیگر، اذعان شده است که بی‌توجهی به مشکلات موجود در ورزش کشور، در حوزه تعهدات اخلاقی موجب نارضایتی در برخی زمینه‌ها شده است (پورسلطانی زرنندی و همکاران، ۱۳۹۶). علاوه بر این، عنوان شده است که بسیاری از اعضای جامعه ورزشی هنوز به اصول و منش اخلاق حرفه‌ای و تخصصی خود آگاه نیستند و در نتیجه نمی‌توانند وظایف و مسئولیت‌های حرفه‌ای خویش را در قبال ذی‌نفعان خود به‌درستی انجام دهند. از این‌رو، همواره متولیان امر ورزش بر آن بوده‌اند تا به معیارها و کدهای اخلاقی توسل جویند تا شاید بد اخلاقی‌ها در فضاهای ورزشی کاهش یابد (تاج‌بخش، ۱۳۹۵). هیئت‌های ورزشی استان مرکزی در رشته‌های گوناگون با مشارکت مربیان به فعالیت مشغول هستند. به نظر می‌رسد این هیئت‌ها با تعیین مؤلفه‌های نظام‌نامه اخلاقی، بتوانند رفتار اخلاقی مربیان را جهت‌دهی نمایند و ابزار مناسبی برای ارزیابی وضعیت اخلاقی آنها در راستای افزایش ذی‌نفعان نیز داشته باشند و به اهداف و استانداردهای اخلاقی دست یابند. لذا، هدف پژوهش حاضر تدوین منشور اخلاقی مربیان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی است.

روش‌شناسی

این پژوهش از نظر ماهیت از نوع توصیفی است که به‌صورت پیمایشی انجام شد. جامعه آماری، مربیان شاغل در هیئت‌های ورزشی استان مرکزی بودند که طبق استعلام به‌عمل آمده از معاونت ورزش قهرمانی اداره کل ورزش و جوانان استان، تعداد آنها برابر با ۲۱۸۸ نفر بود که طبق جدول برآورد حجم نمونه کرجسی و مورگان ۳۲۷ نفر از آنها به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی سهمیه‌ای به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. بر این اساس، برای شهرستان‌های اراک ۱۰۵ نفر، شازند ۳۱ نفر، خنداب ۱۸ نفر، کمبجان ۳ نفر، آشتیان ۵ نفر، تفرش ۱۱ نفر، فراهان ۳ نفر، خمین ۵۲ نفر، محلات ۲۲ نفر، دلیجان ۱۳ نفر، ساوه ۴۲ نفر و زرنندیه ۲۲ سهمیه تخصیص داده شد. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه محقق‌ساخته گردآوری شد. در این خصوص، علاوه بر بررسی مبانی نظری مرتبط با اخلاق ورزشی، گویه‌های اولیه پرسشنامه از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته حضوری، کتبی و تلفنی با ۱۲ نفر از اساتید دانشگاه، مدیران، مربیان، داوران، ورزشکاران و صاحب‌نظران اخلاق ورزشی جمع‌آوری شد. بر این اساس، پرسشنامه معیارها و شاخص‌های منشور اخلاقی مربیان شناسایی شد که شامل ۴۲ سؤال ۵ گزینه‌ای با مقیاس طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت و پاسخ‌های کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم و کاملاً مخالفم بود که برای کمی کردن آن به ترتیب نمره‌های ۵، ۴، ۳، ۲ و ۱ اختصاص یافت. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط ۱۰ نفر از اساتید دانشگاه بررسی و با ارائه اصلاحاتی تأیید

شد. برای بررسی روایی سازه ابزار پژوهش از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. پایایی ابزار پژوهش، با توزیع و گردآوری ۳۰ پرسشنامه در بین اعضای جامعه آماری بررسی شد؛ به طوری که ضریب آلفای کرونباخ آن برابر با ۰/۹۵ به دست آمد. از ۳۰۵ پرسشنامه عودت داده شده، ۲۹۰ پرسشنامه (۸۸/۶۹ درصد) قابل استفاده بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، فراوانی، جداول و شکل‌ها برای نمایش داده‌ها و از آزمون‌های کشیدگی و چولگی، تی تک نمونه‌ای و تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی برای تحلیل داده‌ها در بسته نرم‌افزارهای اس.پی.اس.اس نسخه ۱۶ و لیزرل نسخه ۸/۸ استفاده شد.

یافته‌ها

از نظر جمعیت‌شناختی، ۵۹/۳ درصد پاسخ‌دهندگان مرد و ۴۰/۷ درصد زن و در وضعیت سنی $۸/۰۷ \pm ۳۴/۲۶$ سال بودند. از نظر مدرک تحصیلی ۲۲/۶۰ درصد دیپلم، ۱۷/۱۰ درصد کاردانی، ۴۷/۵ درصد کارشناسی و ۱۲/۸۰ درصد کارشناسی ارشد و دکتری داشتند؛ ۳۰/۶۰ درصد در علوم ورزشی و ۶۹/۴۰ درصد آنها در سایر رشته‌ها تحصیلات داشتند، ۴۰/۳۰ درصد مجرد و ۵۹/۷۰ درصد متأهل بودند، وضعیت سابقه مربیگری آنها برابر با $۸/۰۲ \pm ۷/۱۶$ سال بود. از نظر مدرک مربیگری، ۷۳ درصد درجه ۳، ۱۸/۳۰ درصد درجه ۲، ۴/۷۰ درصد درجه یک و ۴ درصد درجه بین‌المللی داشتند. ۷۳/۱ درصد آنها به‌غیر از مربیگری دارای شغل بودند؛ ۷۵/۵ درصد در سطح شهرستان، ۱۹/۵ درصد در سطح استان و ۵ درصد در سطح ملی و بین‌المللی به مربیگری مشغول بودند.

نتایج توزیع داده‌های پژوهش در جدول ۱ نشان داده شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، میزان چولگی داده‌های پرسشنامه در محدوده ۲+ و ۲- و میزان کشیدگی آن در محدوده ۳+ و ۳- قرار دارد؛ بنابراین، توزیع داده‌های آن طبیعی است؛ لذا، از آمار پارامتریک برای تحلیل داده‌های آن استفاده شد (حبیبی، ۱۳۸۶).

جدول ۱. وضعیت توزیع داده‌های ابزار پژوهش

کجی		کشیدگی	
آماره	خطای استاندارد	آماره	خطای استاندارد
- ۱/۶۰۷	۰/۱۴۳	۲/۲۴۴	۰/۲۸۵

میانگین و انحراف معیار و اهمیت گویه‌های منشور اخلاقی در جدول ۲ نشان داده شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، میانگین تمامی گویه‌ها بالاتر از ۳ و مقدار تی به دست آمده آنها خارج از دامنه ۱/۹۶ است. سطح معناداری هر یک از گویه‌ها نیز کوچک‌تر از ۰/۰۰۱ بود؛ لذا، تمامی معیارها یا شاخص‌های اخلاقی تدوین شده، از نظر پاسخ‌دهندگان حائز اهمیت است.

جدول ۲. شاخص‌های اخلاقی مربیان

ردیف	شاخص‌های اخلاقی مربیان	میانگین	انحراف معیار	ضریب تی
۱	مربیان باید در همه حال خدا را ناظر بر فعالیت‌های مربیگری خود در ورزش بدانند.	۴/۸۰	۰/۴۴	۱۸۸/۴۰
۲	مربیان باید در فعالیت‌های ورزشی به خدا توکل کنند.	۴/۷۴	۰/۵۷	۱۴۲/۰۰
۳	مربیان نباید به تقلب، فریبکاری و دروغ‌گویی در عرصه ورزش متوسل شوند.	۴/۷۵	۰/۵۲	۱۵۶/۸۹
۴	مربیان نباید به ریاکاری و دورویی در عرصه ورزش متوسل شوند.	۴/۷۶	۰/۵۱	۱۵۷/۵۴
۵	مربیان در میدانی ورزشی باید چشم‌پاک باشند.	۴/۸۰	۰/۴۷	۱۷۳/۱۶
۶	مربیان باید از عوامل تحریک‌کننده هوای نفسانی جنسی در محیط ورزش پرهیز نمایند.	۴/۷۸	۰/۵۲	۱۵۷/۴۷
۷	مربیان باید همواره سلامتی خود و ورزشکاران را در اولویت قرار دهند.	۴/۸۰	۰/۵۰	۱۶۴/۰۰

۱۴۱/۱۴	۰/۵۷	۴/۷۲	۸	مربیان باید به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی کنند که هیچ آسیبی به ورزشکاران وارد نشود.
۱۵۱/۰۹	۰/۵۴	۴/۷۲	۹	مربیان باید بر اساس اصل بی‌طرفی، با ورزشکاران رفتاری عادلانه و منصفانه داشته باشند.
۱۳۹/۶۳	۰/۵۷	۴/۷۲	۱۰	مربیان در انتخاب ورزشکاران و تیم‌ها باید شایسته‌سالاری را رعایت کنند.
۱۵۶/۴۲	۰/۵۱	۴/۷۴	۱۱	مربیان باید از خطاها و لغزش‌های زبانی پرهیز کنند.
۱۴۶/۳۳	۰/۵۵	۴/۷۳	۱۲	مربیان باید عصبانیت و خشم خود را کنترل کنند.
۱۵۹/۳۶	۰/۵۰	۴/۷۴	۱۳	مربیان باید در فعالیت‌های مربیگری خود انتقادپذیر باشند.
۱۶۶/۳۱	۰/۴۹	۴/۷۸	۱۴	مربیان باید با قوانین رشته ورزشی خود آشنایی لازم را داشته باشند.
۱۳۵/۰۲	۰/۵۹	۴/۶۸	۱۵	مربیان باید تصمیم‌های قانونی کادر برگزاری تمرین، مسابقه و فعالیت‌های ورزشی را بپذیرند.
۱۵۷/۶۶	۰/۵۲	۴/۷۶	۱۶	مربیان باید به‌موقع و سروقت در تمرین و مسابقه و سایر فعالیت‌های ورزشی حاضر شوند.
۱۲۷/۹۳	۰/۶۳	۴/۶۸	۱۷	مربیان نباید ورزشکاران را به اقدام‌های تلافی‌جویانه در مقابل خطاهای حریفان تحریک کنند.
۱۴۰/۴۸	۰/۵۷	۴/۷۰	۱۸	مربیان در میدان ورزشی باید با ورزشکاران با مهربانی و گذشت رفتار کنند.
۱۵۲/۱۶	۰/۵۳	۴/۷۴	۱۹	مربیان در میدان ورزشی باید در گرفتاری‌ها و مشکلات ورزشکاران با آنها همدردی کنند.
۱۴۷/۸۱	۰/۵۵	۴/۷۲	۲۰	مربیان باید مسئولیت تمامی تصمیم‌های خود و پیامدهای آنها را بپذیرند.
۱۵۴/۴۳	۰/۵۳	۴/۷۴	۲۱	مربیان باید در مورد رشد اخلاقی ورزشکاران خود، مسئولانه و دلسوزانه عمل کنند.
۱۲۵/۲۲	۰/۶۴	۴/۷۳	۲۲	مربیان نباید برای کسب پیروزی به هر قیمتی از جمله دوپینگ ورزشکاران متوسل شوند.
۱۳۳/۵۸	۰/۶۰	۴/۷۵	۲۳	مربیان نباید برای تغییر نتایج به تبانی مبادرت کنند.
۱۱۳/۹۴	۰/۷۰	۴/۶۲	۲۴	مربیان برای تغییر نتیجه نباید ورزشکاران را در مسابقه به وقت‌کشی تحریک و تشویق کنند.
۱۵۳/۵۱	۰/۵۲	۴/۷۲	۲۵	مربیان باید به تیم‌های خود تعلق خاطر داشته و وفادار باشند.
۱۲۴/۳۷	۰/۶۵	۴/۶۸	۲۶	مربیان باید منافع تیمی و سازمانی را به منافع شخصی خود ترجیح دهند.
۱۷۶/۸۲	۰/۴۶	۴/۷۸	۲۷	مربیان باید از ایجاد نفاق و تفرقه در سازمان و تیم خود پرهیز کنند.
۱۸۵/۱۶	۰/۴۴	۴/۸۲	۲۸	مربیان برای موفقیت، باید شجاع، جدی و پرتلاش باشند.
۱۶۸/۹۵	۰/۴۸	۴/۷۶	۲۹	مربیان در گفتن حقیقت در میدان ورزشی باید شجاع باشند.
۱۷۲/۲۵	۰/۴۷	۴/۷۸	۳۰	مربیان باید اسرار محرمانه ورزشکاران و تیم‌های ورزشی خود را حفظ کنند.
۱۹۸/۴۳	۰/۴۱	۴/۸۰	۳۱	مربیان باید از منابع و امکانات ورزشی به‌خوبی مراقبت کنند.
۱۶۴/۱۰	۰/۴۹	۴/۷۶	۳۲	مربیان باید در عرصه ورزش حیثیت و آبروی ورزشکاران خود و دیگران را حفظ کنند.
۱۷۰/۶۸	۰/۴۸	۴/۸۲	۳۳	مربیان باید از هرگونه دریافت مالی و غیرمالی غیرقانونی و حرام در ورزش خودداری کنند.
۱۴۳/۳۱	۰/۵۶	۴/۷۲	۳۴	مربیان باید در قراردادهای خود شفافیت مالی داشته باشند.
۱۷۴/۹۸	۰/۴۶	۴/۷۸	۳۵	مربیان باید از عوامل ایجادکننده فساد مالی در محیط ورزش پرهیز کنند.
۱۷۶/۸۲	۰/۴۶	۴/۸۰	۳۶	مربیان باید شأن و جایگاه انسانی و اخلاقی خود را در ورزش حفظ کنند.
۱۵۱/۸۰	۰/۵۴	۴/۷۶	۳۷	مربیان باید به‌تمامی شرکت‌کنندگان در ورزش احترام بگذارند.
۱۵۶/۸۰	۰/۵۲	۴/۷۷	۳۸	مربیان باید با متصدیان و مخاطبان ورزش ارتباط سالم داشته باشند.
۱۵۸/۸۷	۰/۵۲	۴/۷۷	۳۹	مربیان باید به ارزش‌های اجتماعی اسلامی- ایرانی احترام بگذارند.
۱۴۷/۱۷	۰/۵۵	۴/۷۴	۴۰	مربیان باید در عرصه بین‌المللی تمامی تلاش خود را برای موفقیت ورزش ایران صرف کنند.
۱۹۷/۱۹	۰/۴۲	۴/۸۲	۴۱	مربیان باید در عرصه بین‌المللی نماینده‌ای شایسته برای ایران از نظر اخلاقی و رفتاری باشند.
۱۸۱/۸۴	۰/۴۵	۴/۸۰	۴۲	مربیان نباید در فعالیت‌های ورزشی به محیط‌زیست آسیبی وارد کنند.

نتایج آزمون بارلت و کیسر- مایر- اولکین در جدول ۳ نشان داده شده است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، آماره کیسر- مایر- اولکین برابر با ۰/۹۲۰ و بیشتر از ۰/۷ است که نشان از کفایت اندازه نمونه برای انجام تحلیل عاملی است. به‌علاوه، مقدار بارلت نیز در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است که بیانگر مناسب بودن داده‌ها برای انجام تحلیل عاملی است.

جدول ۳. نتایج آزمون کیسر-مایر-اولکین و بارتلت در مورد شاخص‌های اخلاقی مربیان

مقدار	آزمون
۰/۹۲۰	کیسر-مایر و اولکین (کفایت حجم نمونه)
۹۲۲۵/۳	مقدار مجذور کای
۸۶۱	درجه آزادی
۰/۰۰۱	سطح معناداری

در جدول ۴ بارهای عاملی گویه‌های عوامل شناسایی شده منشور اخلاقی مربیان نشان داده شده است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، بارهای عاملی گویه‌ها برای تعریف عامل‌های شناسایی شده، مهم و بامعنا هستند. به‌علاوه، برحسب همبستگی هر عامل با گویه‌های زیرمجموعه، عامل‌ها به ترتیب تحت عناوین امانت‌داری، شجاعت و حفظ حیثیت، مسئولیت‌پذیری، همدلی، قانون-پذیری، ورزش جوانمردانه، عدالت محوری، صداقت و توکل به خداوند نام‌گذاری شدند.

جدول ۴. شاخص‌های اخلاقی شناسایی شده مربیان و بارهای عاملی آنها

عامل	کد	بار عاملی	عامل	کد	بار عاملی
۱	۳۰	۰/۷۴۹	۴	۷	۰/۶۸۰
	۲۸	۰/۷۲۹		۸	۰/۶۱۴
	۳۱	۰/۵۹۹		۱۶	۰/۶۱۱
	۳۶	۰/۵۹۰		۱۵	۰/۵۹۲
	۲۹	۰/۵۸۸		۱۴	۰/۵۵۷
	۳۲	۰/۵۵۹		۲۳	۰/۶۹۳
	۴۱	۰/۵۱۴		۲۴	۰/۶۶۷
	۳۳	۰/۵۱۱		۲۲	۰/۶۴۷
	۳۵	۰/۴۸۴		۱۸	۰/۴۷۸
	۳۷	۰/۶۵۹		۱۲	۰/۳۹۸
۲	۳۴	۰/۶۴۴	۵	۳۹	۰/۶۴۳
	۳۸	۰/۵۷۱		۱۰	۰/۶۲۵
	۱۹	۰/۵۲۹		۴۰	۰/۵۴۶
	۲۰	۰/۵۲۳		۲۶	۰/۵۰۸
	۴۲	۰/۴۵۹		۹	۰/۴۵۴
	۱۳	۰/۶۵۵		۶	۰/۴۲۸
۳	۲۷	۰/۵۹۶	۶	۴	۰/۷۹۹
	۲۱	۰/۵۴۸		۳	۰/۷۳۳
	۲۵	۰/۵۳۹		۱۷	۰/۴۲۲
	۱۱	۰/۵۰۴		۲	۰/۸۱۳
				۱	۰/۸۱۲
		۵	۰/۴۴۶		

نتایج تحلیل عاملی اکتشافی شاخص‌های اخلاقی مربیان در جدول ۵ نشان داده شده است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، ۴۲ گویه در این خصوص شناسایی شدند که مقدار ویژه آنها بزرگ‌تر از یک است و بر روی ۸ عامل بارگذاری شده‌اند و در مجموع ۶۸/۰۲ درصد کل واریانس داده‌ها را تبیین می‌کنند.

جدول ۵. عوامل استخراج‌شده با مقدار ویژه، درصد واریانس و درصد واریانس تجمعی شاخص‌های اخلاقی مربیان

عامل‌ها	مقدار ویژه	درصد واریانس	درصد واریانس تجمعی
۱	۵/۱۷۷	۱۲/۳۲۷	۱۲/۳۲۷
۲	۳/۹۴۷	۹/۳۹۸	۲۱/۷۲۵
۳	۳/۷۷۰	۸/۹۷۷	۳۰/۷۰۲
۴	۳/۵۷۴	۸/۵۰۸	۳۹/۲۱۰
۵	۳/۴۰۹	۸/۱۱۷	۴۷/۳۲۷
۶	۳/۳۴۳	۷/۹۶۰	۵۵/۲۸۸
۷	۲/۸۵۴	۶/۷۹۶	۶۲/۰۸۳
۸	۲/۴۹۰	۵/۹۲۷	۶۸/۰۱۱

ارتباط بین عامل‌ها و شاخص‌های مربوطه اخلاقی مربیان در جدول ۶ نشان داده شده است. در این خصوص، ابتدا در تصحیح مدل با رویکرد شناسایی داده‌های پرت و مبانی نظری مرتبط، ۸ گویه دارای بار عاملی کمتر از ۰/۵ از مدل حذف شدند. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، ۳۴ شاخص باقیمانده از ۱/۹۶ بزرگ‌تر و در سطح ۰/۰۱ معنادار است؛ به عبارت دیگر، بین عامل‌ها و گویه‌ها رابطه وجود دارد. به علاوه، برحسب همبستگی هر عامل با گویه‌های زیرمجموعه، عامل‌ها به ترتیب تحت عناوین توکل به خدا، ورزش جوانمردانه، میهن دوستی، صداقت، قانون پذیری و سلامت کار، انسجام و همدلی، امانت‌داری و شجاعت و شفافیت مالی و روابط سالم نام‌گذاری شدند.

جدول ۶. نتایج تحلیل عاملی تأییدی منشور اخلاقی مربیان

عامل	کد	گویه	میزان رابطه	ضریب تعیین	ضریب تی	نتیجه
توکل به خدا	۱	مربیان باید در همه حال خدا را ناظر بر فعالیت‌های مربیگری خود در ورزش بدانند.	۰/۴۶	۰/۶۸	۷/۵۷	تأیید
	۲	مربیان باید در فعالیت‌های ورزشی به خدا توکل کنند.	۰/۴۴	۰/۶۴	۷/۱۶	تأیید
	۷	مربیان باید همواره سلامتی خود و ورزشکاران را در اولویت قرار دهند.	۰/۷۲	۰/۲۴	۱۱/۲۹	تأیید
ورزش جوانمردانه	۲۲	مربیان نباید برای کسب پیروزی به هر قیمتی از جمله دوپینگ ورزشکاران متوسل شوند.	۰/۷۸	۰/۵۸	۱۴/۶۹	تأیید
	۲۳	مربیان نباید برای تغییر نتایج به تبانی مبادرت کنند.	۰/۷۵	۰/۵۶	۱۴/۰۶	تأیید
	۳۲	مربیان باید در عرصه ورزش حیثیت و آبروی ورزشکاران خود و دیگران را حفظ کنند.	۰/۷۱	۰/۵۳	۱۳/۱۷	تأیید
میهن دوستی	۱۰	مربیان در انتخاب ورزشکاران و تیم‌ها باید شایسته‌سالاری را رعایت کنند.	۰/۶۷	۰/۴۵	۱۲/۳۸	تأیید
ی	۳۹	مربیان باید به ارزش‌های اجتماعی اسلامی- ایرانی احترام بگذارند.	۰/۸۰	۰/۶۴	۱۵/۷۱	تأیید
	۴۰	مربیان باید در عرصه بین‌المللی تمامی تلاش خود را برای موفقیت ورزش ایران صرف کنند.	۰/۸۵	۰/۷۳	۱۷/۰۱	تأیید
صداقت	۱۷	مربیان نباید ورزشکاران را به اقدام‌های تلافی‌جویانه در مقابل خطاهای حریفان تحریک کنند.	۰/۷۸	۰/۴۹	۱۴/۶۶	تأیید
	۴	مربیان نباید به ریاکاری و دورویی در عرصه ورزش متوسل شوند.	۰/۷۶	۰/۷۳	۱۳/۹۳	تأیید
	۳	مربیان نباید به تقلب، فریبکاری و دروغ‌گویی در عرصه ورزش متوسل شوند.	۰/۷۱	۰/۶۷	۱۲/۷۶	تأیید
	۵	مربیان در میداین ورزشی باید چشم‌پاک باشند.	۰/۷۱	۰/۴۸	۱۳/۴۴	تأیید

قانون	۸	مربیان باید به گونه‌ای برنامه‌ریزی کنند که هیچ آسیبی به ورزشکاران وارد نشود.	۰/۷۸	۰/۵۹	۱۵/۵۲	تأیید
پذیری و سلامت کار	۱۴	مربیان باید با قوانین رشته ورزشی خود آشنایی لازم را داشته باشند.	۰/۷۳	۰/۵۵	۱۳/۹۸	تأیید
	۱۶	مربیان باید به موقع و سرفوت در تمرین و مسابقه و سایر فعالیت‌های ورزشی حاضر شوند.	۰/۷۲	۰/۵۵	۱۳/۸۴	تأیید
انسجام و همدلی	۱۸	مربیان در میداین ورزشی باید با ورزشکاران با مهربانی و گذشت رفتار کنند.	۰/۷۰	۰/۵۱	۱۳/۴۹	تأیید
	۱۹	مربیان در میداین ورزشی باید در گرفتاری‌ها و مشکلات ورزشکاران با آنها همدردی کنند.	۰/۷۵	۰/۵۶	۱۴/۷۳	تأیید
	۲۱	مربیان باید در مورد رشد اخلاقی ورزشکاران خود، دلسوزانه عمل کنند.	۰/۷۵	۰/۵۴	۱۴/۷۶	تأیید
	۲۴	مربیان برای تغییر نتیجه نباید ورزشکاران را در مسابقه به وقت‌کشی تحریک و تشویق کنند.	۰/۷۵	۰/۵۶	۱۴/۶۱	تأیید
	۲۵	مربیان باید به تیم‌های خود تعلق خاطر داشته و وفادار باشند.	۰/۷۳	۰/۵۳	۱۴/۲۵	تأیید
	۲۶	مربیان باید منافع تیمی و سازمانی را به منافع شخصی خود ترجیح دهند.	۰/۷۱	۰/۴۹	۱۲/۵۶	تأیید
	۲۷	مربیان باید از ایجاد نفاق و تفرقه در سازمان و تیم خود پرهیز کنند.	۰/۷۶	۰/۵۸	۱۵/۱۰	تأیید
	۱۱	مربیان باید از خطاها و لغزش‌های زبانی پرهیز کنند.	۰/۷۵	۰/۵۶	۱۴/۶۳	تأیید
	۱۲	مربیان باید عصبانیت و خشم خود را کنترل کنند.	۰/۶۸	۰/۴۷	۱۲/۸۹	تأیید
	۱۳	مربیان باید در فعالیت‌های مربیگری خود انتقادپذیر باشند.	۰/۶۵	۰/۴۳	۱۲/۲۰	تأیید
امانت‌داری و شجاعت	۲۸	مربیان برای موفقیت، باید شجاع، جدی و پرتلاش باشند.	۰/۷۷	۰/۵۹	۱۴/۸۸	تأیید
	۲۹	مربیان در گفتن حقیقت در میداین ورزشی باید شجاع باشند.	۰/۶۳	۰/۳۸	۱۱/۳۳	تأیید
	۳۰	مربیان باید اسرار محرمانه ورزشکاران و تیم‌های ورزشی خود را حفظ کنند.	۰/۷۲	۰/۵۵	۱۳/۸۱	تأیید
	۳۱	مربیان باید از منابع و امکانات ورزشی به‌خوبی مراقبت کنند.	۰/۶۶	۰/۴۳	۱۱/۹۵	تأیید
	۳۶	مربیان باید شأن و جایگاه انسانی و اخلاقی خود را در ورزش حفظ کنند.	۰/۷۹	۰/۶۲	۱۵/۳۷	تأیید
شفافیت مالی و روابط سالم	۳۴	مربیان باید در قراردادهای خود شفافیت مالی داشته باشند.	۰/۷۴	۰/۵۶	۱۴/۲۱	تأیید
	۳۷	مربیان باید به تمامی شرکت‌کنندگان در ورزش احترام بگذارند.	۰/۷۹	۰/۶۱	۱۵/۳۵	تأیید
	۳۸	مربیان باید با متصدیان و مخاطبان ورزش ارتباط سالم داشته باشند.	۰/۸۶	۰/۷۵	۱۷/۶۶	تأیید

در جدول ۷ شاخص‌های برازش الگو نشان داده شده است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، بر مبنای هارتویک و بارکی (۱۹۹۴) به نقل از هنری (۱۳۹۰) تحلیل عاملی تأییدی سازه‌های الگو حاکی از آن است که برازش قابل قبولی دارد.

جدول ۷. شاخص‌های برازش منشور اخلاقی مربیان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی

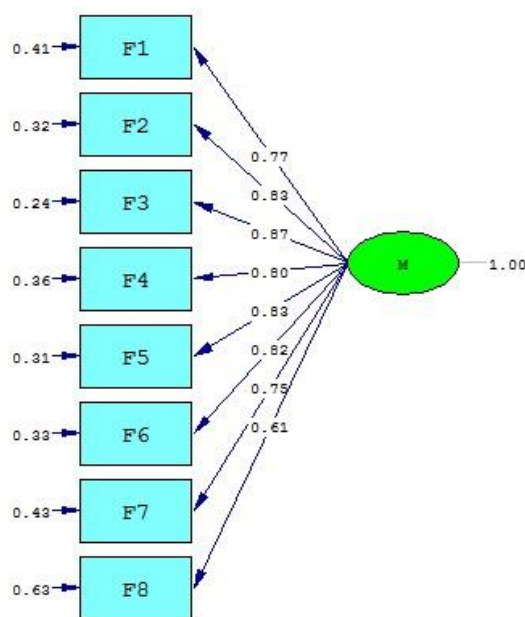
شاخص	میزان محاسبه شده	ملاک	نتیجه
درجه آزادی به خی دو	۲/۸۶	۵-۱	تأیید
شاخص برازش هنجاریافته	۰/۹۵	> ۰/۹	تأیید
شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات تقریبی	۰/۰۸	< ۰/۱	تأیید
شاخص برازش افزایش یافته	۰/۹۶	> ۰/۹	تأیید
شاخص برازش هنجاریافته	۰/۹۶	> ۰/۹	تأیید
شاخص برازش تطبیقی	۰/۹۶	> ۰/۹	تأیید

در جدول ۸ میانگین و انحراف معیار عوامل اصلی شناسایی شده نشان داده شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، عامل‌های امانت‌داری و شجاعت، توکل به خداوند، قانون‌پذیری و سلامت کار دارای بیشترین میانگین بوده‌اند.

جدول ۸. میانگین و انحراف معیار شاخص‌های اخلاقی مربیان

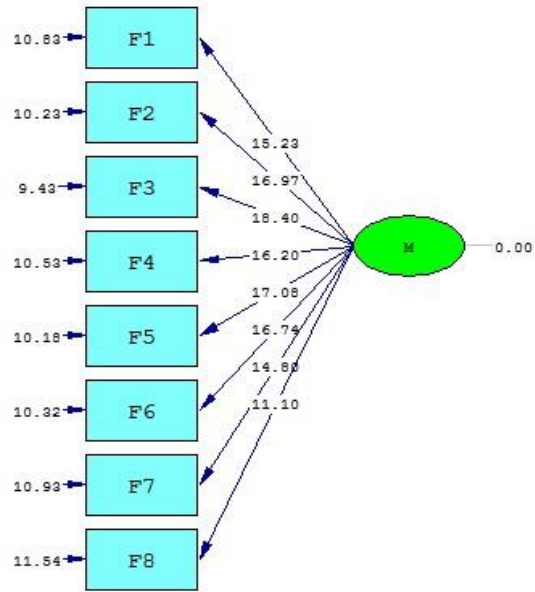
عامل‌ها	میانگین	انحراف معیار
توکل به خداوند	۴/۷۸	۰/۴۰
ورزش جوانمردانه	۴/۷۵	۰/۴۸
میهن‌دوستی	۴/۷۴	۰/۴۷
صداقت	۴/۷۳	۰/۴۷
قانون‌پذیری و سلامت کار	۴/۷۶	۰/۴۱
همدلی و انسجام	۴/۷۲	۰/۴۱
امانت‌داری و شجاعت	۴/۸۰	۰/۳۵
شفافیت مالی و روابط سالم	۴/۷۴	۰/۴۷

نتایج تحلیل عاملی تأییدی عامل اصلی در حالت استاندارد و معناداری در شکل‌های ۱ و ۲ نشان داده شده است. همان‌گونه که در شکل ۱ مشاهده می‌شود، عامل‌های توکل به خدا، ورزش جوانمردانه، میهن‌دوستی، صداقت، قانون‌پذیری و سلامت کار، انسجام و همدلی، امانت‌داری و شجاعت و شفافیت مالی و روابط سالم به ترتیب دارای بارهای عاملی ۰/۷۷، ۰/۸۳، ۰/۸۷، ۰/۸۰، ۰/۸۳، ۰/۸۲، ۰/۷۵ و ۰/۶۱ هستند. به‌علاوه، همان‌گونه که در شکل ۲ نیز مشاهده می‌شود، مقدار تی به‌دست‌آمده برای هر عامل خارج از دامنه $\pm 1/96$ است؛ بنابراین، عامل‌های منشور اخلاقی برازش مناسبی دارند.

Chi-Square=44.93, df=20, P-value=0.00113, RMSEA=0.066

شکل ۱. مدل کلی منشور اخلاقی مربیان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی در حالت استاندارد

Chi-Square=44.93, df=20, P-value=0.00113, RMSEA=0.066

شکل ۲. مدل کلی منشور اخلاقی مربیان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی در حالت معناداری

منشور اخلاقی مربیان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی در شکل ۳ نشان داده شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، منشور مذکور دارای ۸ عامل و ۳۴ گویه است.

شکل ۳. منشور اخلاقی مربیان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر تدوین منشور اخلاقی مربیان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی بود. نتایج پژوهش نشان‌دهنده این موضوع بود که عامل‌های منشور اخلاقی از بار عاملی مناسب برخوردارند. در این خصوص، نتایج نشان داد بین عامل توکل به خداوند و

منشور اخلاقی مربیان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های نشاطی (۱۳۹۲)، مرامی (۱۳۹۳) و باران چشمه (۱۳۹۴) همخوانی دارد. ایمان و توکل به خداوند، موجب رشد ارزش‌های ناظر به اخلاق بندگی می‌شود و به زندگی انسان معنا، امید و اعتماد می‌بخشد و باعث می‌شود تا اصناف مختلف جامعه ورزشی موازین اخلاقی را رعایت کنند. بدیهی است انسان در تمامی فعالیت‌های خود و از جمله در حوزه مربیگری که از سختی‌ها و دشواری‌های زیادی دارد، نیازمند ایمان و توکل به خداوند است به طوری که بتواند نقش تعلیم و تربیتی خود را به بهترین شکل ممکن انجام دهد. (تاج‌بخش، ۱۳۹۵: ۸۸ و ۳۰). به نظر می‌رسد توجه به مواردی مانند حضور قلب، توکل به خداوند در فعالیت‌های مربیگری و در اولویت قرار دادن سلامتی خود و ورزشکاران بتواند زمینه تقویت این عامل اخلاقی را در مربیان مورد مذکور تقویت کند.

نتایج نشان داد که بین عامل صداقت و منشور اخلاقی مربیان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های انجمن مربیان ورزش کانادا (کاشف و شیدایی، ۱۳۹۳)، نظام‌نامه اخلاقی مربیان تربیت‌بدنی دانشگاه‌های ترکیه (باران چشمه، ۱۳۹۴)، نشاطی (۱۳۹۲)، مرامی (۱۳۹۳)، پورسلطانی (۱۳۹۳)، مرصعی (۱۳۹۳)، پورسلطانی (۱۳۹۴)، شاهی آوینی و همکاران (۱۳۹۴)، باران چشمه (۱۳۹۴)، رهگذری (۱۳۹۴) و زارعیان (۱۳۹۶) همخوانی دارد. صداقت و راست‌گویی، یک ارزش و اصل مطلوب و هماهنگ با نیاز فطری و مصالح زندگی اجتماعی انسان است (صادقی و فتحعلی، ۱۳۹۲). بدیهی است اگر این موضوع در حرفه مربیگری وجود نداشته نباشد، رداییلی همچون دروغ‌گویی بین مربیان و ورزشکاران و سایر افراد مرتبط با آنها رواج خواهد یافت که هیچ‌کدام منطبق با اصول انسانیت و اخلاق ورزشی نیست؛ بنابراین، مربیان باید در این زمینه الگو باشند و به ترویج صداقت و راست‌گویی در حرفه خود مبادرت نمایند. به نظر می‌رسد تلاش مربیان برای پرهیز از تقلب، فریبکاری و دروغ‌گویی، دوری از ریاکاری و دورویی در عرصه ورزش و خودداری از ترغیب ورزشکاران به اقدام‌های تلافی‌جویانه در مقابل خطاهای حریفان بتواند به ارتقای این عامل اخلاقی در مربیان مذکور کمک کند.

نتایج نشان داد که بین عامل امانت‌داری و شجاعت با منشور اخلاقی مربیان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته با نظام‌نامه اخلاقی مربیان تربیت‌بدنی دانشگاه‌های ترکیه (باران چشمه، ۱۳۹۴)، نشاطی (۱۳۹۲)، مرامی (۱۳۹۳) و پورسلطانی (۱۳۹۳) همخوانی دارد. امانت‌داری، یک ارزش و امری پسندیده و از ضرورت‌های زندگی است که اگر رعایت نشود، نظام اجتماعی از هم فرو می‌پاشد (صادقی و فتحعلی، ۱۳۹۲). امانت‌داری و رازداری نه تنها از اصول و ارزش‌های اخلاقی، بلکه از وظایف خطیر مربیان نیز محسوب می‌شوند. به نظر می‌رسد، توجه به مواردی مانند حفظ اسرار محرمانه ورزشکاران و تیم‌های ورزشی، مراقبت اماکن، وسایل و تجهیزات ورزشی و حفظ شأن و جایگاه انسانی و اخلاقی خود را در ورزش بتواند به ارتقای این عامل اخلاقی در بین مربیان مذکور کمک کند. همچنین، نتایج نشان داد که بین شجاعت و منشور اخلاقی مربیان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش باران چشمه (۱۳۹۴) همخوانی دارد. شجاعت یعنی عدم تزلزل نفس در امور خطیر و هولناک که یکی از صفات پسندیده و یکی از اصول فضایل اخلاقی است و نتایج و آثار تربیتی تعیین‌کننده‌ای دارد (کبیری و حسن‌زاده، ۱۳۹۵). به نظر می‌رسد توجه به مواردی مانند داشتن شجاعت برای گفتن حقیقت در میادین ورزشی بتواند به ارتقای این عامل اخلاقی در بین مربیان مذکور کمک نماید.

نتایج نشان داد که بین عامل شفافیت مالی و روابط سالم با منشور اخلاقی مربیان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های فرامین اخلاقی مربیان آمریکا (به نقل از کاشف و شیدایی، ۱۳۹۳)، انجمن مربیان کانادا (کاشف و شیدایی، ۱۳۹۳)، نظام‌نامه مربیان تربیت‌بدنی دانشگاه‌های ترکیه (باران چشمه، ۱۳۹۴)، روزا (۲۰۱۵) و پورسلطانی و همکاران (۱۳۹۲) همخوانی دارد. داشتن شفافیت مالی می‌تواند از به وجود آمدن مسائل و مشکلات مالی مختلف جلوگیری کند. در این خصوص، عنوان شده است که پاکدستی و پرهیزکاری، نقطه آغاز همه ارزش‌های اخلاقی است. مشارکت‌کنندگان در ورزش از جمله مربیان، با التزام به این ارزش متعالی به ترویج فرهنگ اخلاقی تقوا در جامعه و حفظ سلامت اقتصادی خود و جامعه کمک می‌کنند و به

آسیب‌های فراوان اخلاقی - که در مسائل مالی ورزش امکان ظهور دارند - مجال بروز نمی‌دهند (تاج‌بخش، ۱۳۹۵). به نظر می‌رسد توجه به مواردی مانند داشتن شفافیت مالی در قراردادهای خود، احترام به تمامی شرکت‌کنندگان در ورزش و داشتن ارتباط سالم و با متصدیان و مخاطبان ورزش بتواند به ارتقای این عامل اخلاقی در بین مربیان مذکور کمک نماید.

نتایج نشان داد که بین عامل همدلی و انسجام با منشور اخلاقی مربیان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به نظر می‌رسد این یافته با نتایج پژوهش‌های رهگذری (۱۳۹۴)، پورسلطانی (۱۳۹۴) و باران چشمه (۱۳۹۴) همخوانی داشته باشد. همدلی اشاره دارد به ظرفیت فراوانی که انسان برای تجربه احساس دیگران، تصور خود در جایگاه دیگری و احساس شادی‌ها و رنج‌های او، چنان‌که گویا شادی‌ها و رنج‌های خود انسان هستند؛ بنابراین، همدلی با برانگیختن رفتارهای نوع‌دوستانه برای ایجاد احساس بهتر در دیگران، یک منبع انگیزه اخلاقی به حساب می‌آید (اسکالمن، ۱۳۸۷: ۱۹). به نظر می‌رسد رعایت مواردی مانند رفتار با ورزشکاران با مهربانی و گذشت، همدردی با ورزشکاران در میادین ورزشی در گرفتاری‌ها و مشکلات آنها، تلاش دلسوزانه برای رشد اخلاقی ورزشکاران، عدم تحریک و تشویق ورزشکاران در مسابقه به وقت‌کشی، داشتن تعلق خاطر و وفاداری به تیم‌های خود، ترجیح دادن منافع تیمی و سازمانی را به منافع شخصی، پرهیز از ایجاد نفاق و تفرقه در سازمان و تیم، پرهیز از خطاها و لغزش‌های زبانی، کنترل عصبانیت و خشم خود و انتقادپذیر بودن نسبت به مربیگری خود بتواند به ارتقای این عامل اخلاقی در بین مربیان مذکور کمک کند.

نتایج نشان داد که بین عامل قانون‌پذیری و سلامت کار با منشور اخلاقی مربیان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته با فرامین اخلاقی مربیان آمریکا و انجمن مربیان ورزش کانادا (کاشف و شیدایی، ۱۳۹۳)، ورزش پرتغال (روزا، ۲۰۱۵)، نشاطی (۱۳۹۲)، مرامی (۱۳۹۳)، پورسلطانی (۱۳۹۳)، باران چشمه (۱۳۹۴)، عیدی و همکاران (۱۳۹۵) و زارعیان (۱۳۹۶) همخوانی دارد. انجام فعالیت‌های ورزشی مستلزم رعایت قوانین و مقررات آنهاست؛ در غیر این صورت هیچ فعالیت ورزشی موفق نخواهد بود و به اهداف خود یعنی سلامتی و تندرستی، نشاط و رقابت سالم سازنده دست نمی‌یابد. پیروی از قانون مستلزم آن است که مربیان تابع و مروج آن در فعالیت‌های مختلف ورزشی باشند. کسب برتری در ورزش، تلاش برای کسب پیروزی مطرح است که به‌نوبه خود مستلزم مهارت‌های گوناگون است (تاج‌بخش، ۱۳۹۵: ۵۰). به نظر می‌رسد توجه به مواردی مانند چشم‌پاک بودن در میادین ورزشی، برنامه‌ریزی به‌گونه‌ای که هیچ آسیبی به ورزشکاران وارد نشود، آشنایی با قوانین رشته ورزشی و حضور به‌موقع در تمرین و مسابقه و سایر فعالیت‌های ورزشی بتواند در ارتقای این عامل اخلاقی در بین مربیان مذکور تأثیرگذار باشد.

نتایج نشان داد که بین عامل ورزش جوانمردانه و منشور اخلاقی مربیان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته با فرامین اخلاقی مربیان آمریکا و انجمن مربیان ورزش کانادا (کاشف و شیدایی، ۱۳۹۳)، بسکتبال کانادا (۲۰۱۳)، روزا (۲۰۱۵)، نشاطی (۱۳۹۲)، مرامی (۱۳۹۳) و باران چشمه (۱۳۹۴) همخوانی دارد. ورزش پاک و جوانمردانه، به معنای پرهیز از دوپینگ و مواد نیروزای غیرمجاز است. استفاده از این مواد، علاوه بر مضرات جسمانی و روانی، باعث افزایش توانایی ورزشکاران به‌صورت ناعادلانه و تضییع حقوق سایر ورزشکاران می‌شود که با روح ورزش و اصل انصاف نیز در تناقض است (تاج‌بخش، ۱۳۹۵، ۲۷۱). متأسفانه پدیده دوپینگ و استفاده از مواد نیروزای غیرمجاز، در بسیاری از رشته‌های ورزشی در سطوح ورزش حرفه‌ای، قهرمانی و حتی همگانی توسعه یافته است و ورزشکاران را برای کسب نتایج زودرس در معرض انواع خطرات جدی جسمانی و روانی مواجه ساخته است. قرار گرفتن ورزش پاک و جوانمردانه به‌عنوان یک اصل و ارزش از نظر مربیان، حاکی از آن است که مربیان به تمرین و مسابقه سالم و اصولی معتقدند و حاضر نیستند برای کسب نتیجه به چنین اقدامی دست بزنند. به نظر می‌رسد رعایت مواردی مانند حفظ حیثیت و آبروی ورزشکاران خود و دیگران، متوسل نشدن به هر قیمتی از جمله دوپینگ ورزشکاران برای کسب پیروزی، مبادرت نکردن به تبانی برای تغییر نتایج و تشویق نکردن ورزشکاران در مسابقه به وقت‌کشی بتواند به ارتقای این عامل اخلاقی در بین مربیان مذکور کمک کند.

نتایج نشان داد که بین عامل میهن‌دوستی و منشور اخلاقی مربیان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های فرامین اخلاقی مربیان آمریکا (کاشف و شیدایی)، نشاطی (۱۳۹۲) و مرامی (۱۳۹۳) همخوانی دارد. میهن‌دوستی یا وطن‌دوستی عبارت است از احساس تعلق به یک مکان و هویت ویژه آن و حس دفاع از منافع فرد در آن مکان (آقا بخشی و افشاری راد، ۱۳۸۳). به نظر می‌رسد رعایت مواردی مانند شایسته‌سالاری در انتخاب ورزشکاران و تیم‌ها، احترام به ارزش‌های اجتماعی اسلامی-ایرانی و حداکثر تلاش در عرصه بین‌المللی تمامی برای موفقیت ورزش ایران بتواند به ارتقای این عامل اخلاقی در بین مربیان مذکور کمک کند.

در مجموع، مرام‌نامه‌های اخلاقی ارزش‌های شغلی یک حرفه را مطرح و برای اعضای یک سازمان به‌عنوان استانداردهای عملکرد محسوب و مانع بروز رفتارهای غیراخلاقی می‌شود (تاج‌بخش، ۱۳۹۵). بر این اساس، الگوی منشور اخلاقی مربیان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی با ۸ عامل و ۳۴ گویه تدوین شد. در این خصوص، عوامل شناسایی شده از برازش مناسب برخوردار بودند؛ به طوری که هم گویه‌ها و هم عامل‌ها از بار عاملی مناسب برخوردار بودند و هرکدام از گویه‌ها با عوامل و هرکدام از عوامل دارای ارتباط آماری معنادار با منشور بودند. به نظر می‌رسد رعایت مفاد این منشور دارای عامل‌های توکل به خدا، ورزش جوانمردانه، میهن‌دوستی، صداقت، قانون‌پذیری و سلامت کار، انسجام و همدلی، امانت‌داری و شجاعت و شفافیت مالی و روابط سالم بتواند راهنما و هدایتگر رفتارهای اخلاقی مربیان مورد مطالعه در حرفه مربیگری باشد. از این رو، پیشنهاد می‌شود منشور اخلاقی تدوین شده در بین مربیان توزیع شود و زمینه‌های لازم از جمله آموزش‌ها و بستریهای فرهنگی بتواند به ارتقای اخلاق در ورزش با محوریت مربیان کمک کند.

تقدیر و تشکر

بدین وسیله از تمامی سازمان‌ها و اشخاصی که موجبات اجرای این پژوهش را فراهم نمودند، از جمله مدیران و کارشناسان محترم ادارات ورزش و جوانان استان مرکزی، روسای محترم هیئت‌های ورزشی، تمامی مربیان مشارکت‌کننده و سایر عزیزانی که پژوهشگران را در انجام این پژوهش یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

- آقا بخشی، علی و افشاری راد، مینو. (۱۳۸۳). فرهنگ علوم سیاسی، چاپ اول، تهران: چاپار.
- الوانی، سید مهدی. (۱۳۸۱). ضرورت تدوین منشور اخلاقیات سازمانی: ارائه یک الگوی تطبیقی در مدیریت دولتی. تحول اداری، (۱۹)۵، ۵۰-۵۹.
- الوانی، سید مهدی و رحمتی، محمدحسین. (۱۳۸۶). فرایند تدوین منشور اخلاقی برای سازمان. فرهنگ مدیریت، (۱۵)۵، ۷۰-۴۳.
- اسکالمن، میشل. (۱۳۸۷). انسان اخلاقی. ترجمه محمدرضا جهانگیر زاده، ۲۴۳، ۱۹.
- باران چشمه، مهرعلی (۱۳۹۴). طراحی و تدوین نظام‌نامه اخلاقی تیم‌های ورزشی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران: پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب.
- پور سلطانی زرنندی، حسین؛ اقبالی، بهشته و زارعیان، حسین. (۱۳۹۴). طراحی و تدوین نظام‌نامه اخلاقی اعضای هیئت‌علمی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران از دیدگاه دانشجویان. مدیریت و توسعه ورزش، (۱)۴، ۶۵-۸۴.
- پور سلطانی، حسین؛ شجیع، رضا و زارعیان، حسین. (۱۳۹۲). طراحی نظام‌نامه اخلاقی اعضای هیئت‌علمی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران. مطالعات مدیریت ورزشی، (۱۹)۵، ۳۶-۱۵.

- پور سلطانی زرنندی، حسین؛ قره، محمدعلی و موسوی راد، سیده طاهره (۱۳۹۶). تعیین روایی و پایایی پرسشنامه بی‌تعهدی اخلاقی در ورزش. مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۴(۲): ۲۱۹-۲۲۹.
- تاج‌بخش، علی. (۱۳۹۵). اخلاق در ورزش (اخلاق کاربردی ویژه رشته‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی). چاپ اول، قم: نشر معارف.
- دیسنسی، جوی تی و روزنبرگ، دنی. (۱۹۹۵). اخلاق در مدیریت ورزشی. ترجمه سید محمدحسین رضوی و محسن بلوریان (۱۳۸۴)، چاپ دوم، آمل: نشر شمال پایدار.
- رهگذری، ملیحه. (۱۳۹۴). طراحی و تدوین نظام‌نامه اخلاقی مربیان پینگ‌پونگ استان خراسان جنوبی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تفت.
- زارعیان، حسین؛ باران چشمه، مهرعلی؛ فاضل بخششی، محمود و راسخ، نازنین (۱۳۹۶). تدوین منشور اخلاقی مدیران تربیت‌بدنی نیروهای مسلح. مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۴(۲): ۲۱۰-۲۱۷.
- سازمان تربیت‌بدنی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۴). سند تفصیلی نظام جامع توسعه تربیت‌بدنی و ورزش کشور. چاپ اول، تهران: سیب سبز.
- سلطانی، مرتضی. (۱۳۸۲). مدیریت اخلاق در سازمان. تدبیر، ۱۴، ۱۳۲.
- شاهی‌آوینی، محبوبه؛ پورسلطانی زرنندی، حسین و شجاع، رضا. (۱۳۹۳). تدوین نظام‌نامه اخلاق حرفه‌ای مربیان ایروبیک شهر تهران. اولین همایش ملی دستاوردهای نوین پژوهشی در تربیت‌بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی تاکستان.
- صادقی، حسن و فتحعلی، محمود. (۱۳۹۲). اخلاق اسلامی. چاپ اول، تهران: سمت.
- صبوری، حسین. (۱۳۸۳). اخلاق در ورزش. چاپ اول، تهران: انتشارات صبوری.
- عیدی، حسین؛ شعبانی‌مقدم، کیوان و امیری، جهان. (۱۳۹۵). هنجاریابی پرسشنامه اخلاق حرفه‌ای مربیان ورزشی. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۵(۱)، ۱۱-۲۲.
- کاشف، میر محمد و شیدایی، مهدی. (۱۳۹۳). حقوق و اخلاق ورزشی. چاپ سوم، تهران: بامداد کتاب.
- کبیری، زهرا سادات و حسن‌زاده، حسن. (۱۳۹۵). شجاعت و آثار تربیتی آن از منظر نهج‌البلاغه. سومین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی، ۴ شهریور ۱۳۹۵، دانشگاه تربیت‌حیدریه.
- مرامی، کمال. (۱۳۹۳). طراحی و تدوین نظام‌نامه اخلاقی ورزشکاران تیم ملی هندبال. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی تفت.
- مرصعی، مهدیار. (۱۳۹۳). تدوین نظام‌نامه اخلاقی مربیان شنای ایران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور استان تهران، دانشکده علوم انسانی.
- ندایی، طاهره و علوی، خلیل. (۱۳۸۷). اخلاق در ورزش با رویکرد بازی منصفانه. پژوهش‌های فلسفی-کلامی دانشگاه قم، ۲(۳۸)، ۱۸۷-۲۲۰.
- نشاطی، حمیده. (۱۳۹۳). طراحی و تدوین نظام‌نامه اخلاقی شناگران استان یزد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تفت.
- نعمتی، محمد و محسنی، هاشم. (۱۳۸۹). اخلاق در آموزش عالی مؤلفه‌ها، الزامات و راهبردها. پژوهشکده تحقیقات استراتژیک، ۲۶(۲۶)، ۱۶-۲۶.
- هنری، حبیب. (۱۳۹۰). طراحی مدل معادلات ساختاری سرمایه اجتماعی و مدیریت دانش در سازمان‌های ورزشی. پژوهش‌های مدیریت ورزشی و علوم حرکتی، ۱(۱)، ۸۵-۱۰۵.

- Canada basketball. (2013). Canada basketball code of conduct. www.basketball.ca (12/03/2018).
- Coaching association of Canada. (2016). Code of conduct with disciplinary procedures. Available at: www.coach.ca. (15/01/2017).
- Morris, S. A, & McDonald, R. A. (2008). The role of moral intensity in moral judgments: an empirical investigation. *Journal of Business Ethics*, 14(9), 715-726.
- Rosa, B. A. (2015). *Ethics in Sport: Guidelines for coaches*. Luso-Illyrian Institute for Human Development, Available at: www.pned.pt/media, (12/03/2018).
- USA ultimate (2016). Coaching ethics code. available at: www.usultimate.org, (11/04/2016).
-

به این مقاله این گونه استناد کنید:

خسروی زاده، اسفندیار؛ خلجی، حسن و مندعلی زاده، زینب. (۱۳۹۸). تدوین منشور اخلاقی مربیان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی. نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۶(۲)، ۳۵۷-۳۷۴.

Developing code of ethics for sport board coaches in Markazi Province

Esfandiar Khosravizadeh¹, Hasan Khalaji,² and Zeynab Mondalizadeh³

1. Associate professor in Arak University

2. Associate professor in Arak University

3. Assistance professor in Arak University

Received: 24 October 2018

Accepted: 10 June 2019

Abstract

Objective: The purpose of this work was to develop a code of ethics for sport coaches of sports boards in the Markazi Province.

Methodology: The research method was a descriptive-survey one, and in terms of the applied purpose. The statistical population consisted of the active coaches of sport boards in the Markazi Province (2188) coaches, 327 of which were selected by stratified random sampling as the statistical sample. The data was collected using a researcher-made questionnaire. The content validity of the questionnaire was checked with 10 persons of the faculty members. The reliability of the questionnaire was assessed using the Cronbach's alpha test. The data was analyzed using the t-test and the exploratory and confirmatory factor analysis test.

Results: According to the results obtained, 34 indicators were confirmed in 8 factors including relying on God, fair play, patriotic, honesty, legality and health work, coherence and empathy, trust and coherence, and financial transparency and healthy relationships for ethical charter of the sport coaches in the Markazi sport boards.

Conclusion: The ethical charter pattern developed for the coaches in the Markazi Province sport boards was fit goodness. Hence, it is suggested that the ethical charter be used to promote ethics in the coaching profession.

Keywords: Ethics, Sport ethics, Ethical charter, Sport coaches.

To cite this article:

Khosravizadeh, E., Khalaji, H., & Mondalizadeh, Z. (2019). Developing code of ethics for sport board coaches in Markazi Province. *Journal of Human Resource Management in Sport*, 6(2), 357-374.

Corresponding Author: **Esfandiar Khosravizadeh**

E-mail: es70kh@yahoo.co.uk